

Smart eszközök a tanórákon

Bakonyi Viktória¹, Illés Zoltán², Pšenáková Ildikó³, Heizler Adina⁴

{¹hvb, ²illes}@inf.elte.hu, ³ildiko.psenakova@truni.sk, ⁴adina.heizler@hotmail.com

ELTE IK, Trnavská univerzita v Trnave, ELTE TÓK

Absztrakt. Napjainkban az iskolai oktatásban is megjelentek az okos eszközök. Egyre több helyen van okos tábla és már egyre fiatalabb diákok is rendelkeznek okostelefonnal. A feladat már csak az, hogy ezeket az eszközöket úgy használjuk fel, hogy minél változatosabb és interaktívabb módon vonjuk be a gyerekeket a tanítási órákba, a közös munkába. Oldjunk meg feladatokat az okostáblán, tanuljunk algoritmikusan gondolkodni vagy akár programozni a telefonunkkal! Az előadás során bemutatunk néhány olyan lehetőséget, amely sikeres lehet már a kisebbek körében is.

Kulcsszavak: okostelefon, okostábla, algoritmizálás, programozás

1 Bevezető

1977-ben Ken Olson a DEC alapítója és elnöke mondta: *"Nincs ok, amiért bárki akarna egy számítógépet az otthonába."* (<https://bit.ly/32yvAsO>) Nem is tévedhetett volna nagyobb! 5 éven belül megjelent a Zx Spectrum és hódító útjára indult. 1990-ben elindult a hazai mobil szolgáltatás, mára már az okostelefonoké a főszerep – 5.3 millió okostelefon felhasználót tartanak nyilván (<https://bit.ly/2p23Vmt>) és egyre nő a Microbit, a Raspberry vagy az Arduino-t használók tábora is.

Miért **lettek** ezek az eszközök ilyen népszerűek? Nyilvánvaló, hogy mind a számítógépekkel, mind pedig az okostelefonokkal egy olyan eszközt kapott kezébe az emberiség, amely a hétköznapi feladatok megoldásának megkönnyítésére, információ szerzésre, kommunikációra és szórakozásra is páratlan lehetőségeket ad. Ma már sokan függőségről beszélnek – vannak, akiket annyira magába szippant ez a virtuális világ, amely már káros is lehet. (<https://bit.ly/36OMdnx>) No, de mi a helyzet az általános és középiskolákban? Van, ahol tiltják ezeknek a használatát mondván, hogy a tanulók nem figyelnek, hanem inkább játszanak. Mások inkább amellet kardoskodnak, hogy vonjuk be a számítógépeket, okos eszközöket a tanulásba.

„Eszereint a technika kétféleképpen jelenhet meg az iskolában vagy bővíti vagy átalakítja a tanítás menetét. Mind egyiknek két szintje képzelhető el: a bővítés esetében a helyettesítés és a kiterjesztés, az átalakításnál a módosítás és az átértelmezés.” (tanárblog: <https://bit.ly/34Jqrj7>) Ennek a gondolatnak a vezérfonalát követve tekintjük át cikkünkben az iskolában elterjedt vagy elterjedőben lévő eszközök, alkalmazások hatását.

2 Számítógép

A magyar közoktatás abban a szerencsés helyzetben van, hogy évtizedek óta van informatika óra az iskolákban – az azonban erősen vitatott a szakemberek körében, hogy ennek mennyisége elegendő-e. Az órákon főleg az irodai szoftverekkel, illetve az adat modellezés és a programozás alapjaival foglalkoznak a gyerekek. Elkötelezett tanárok a tehetséges diákjaikat szakkörökön különböző versenyekre készítik fel: ilyen például az e-Hód, az Országos Logo Verseny és a Nemes Tihamér Informatikai Verseny is [1]. A számítógépek használata azonban nemcsak az informatika órákon jelenik meg. A mindig megújulni képes, tapasztalt oktatói gárda mellett, mára már felnőtt és munkába állt egy olyan tanári generáció, amely digitális bennszülöttként, értőn és magától értetődően használja az IT eszközöket a mindennapokban. Természetes, hogy az iskolai munkában is megjelentek az infokommunikációs eszközök – *módszertani bővülést* is eredményezve. (Ezt a folyamatosan fejlődő területet segíti a

Digitális Pedagógiai Módszertani Központ (<https://dpmk.hu/>) munkája.) Nem számít kurióznak, ha gyerekeinknek házi feladatként irodalomból blogot kell írniuk, történelemből a facebook idővonalát felhasználva kell végezni a gyűjtőmunkát, ha a geometria feladatot a Geogebra alkalmazással kell megoldani vagy ha a tanár a gyerekekkel és a szülőkkel az interneten tartja a kapcsolatot. A különböző játékos oktató programok élményszerűvé tehetik az egyébként könnyen unalmassá váló gyakorlást is (<https://bit.ly/32w5OWb>).

3 Okostábla

Egyre növekszik azoknak a tanároknak a száma, akik a technika segítségével akarják bevonni diákjaikat a tanulásba. Egyre gyakrabban használják az oktatásban az okos interaktív táblát vagy asztalt, amely lehetővé teszi, hogy az interaktív alkalmazások segítségével kisebb és nagyobb diák csoportok közös tanulási élményben részesüljenek. A tanár és a tanulók is együtt dolgozhatnak a táblánál, miközben a többiek a számítógépeknél tevékenykednek és a csoport közösen megbeszélheti a felmerülő problémákat. Az azonnali interakció és a beépített multimédiás lehetőségek olyan újfajta közös munkára adnak lehetőséget, amely ezek nélkül az eszközök nélkül nem voltak lehetségesek. *Bővítették* a csoportos munka szervezését, segítik a felfedezettő tanítást és a diákok aktivizálásával majd minden esetben *bejuttathatják* a frontális módszert.

Feltételezzük, hogy az interaktív tábla fogalmát már nem szükséges magyarázni. Még ha van is olyan tanár, aki a gyakorlatban nem használja, szinte biztos, hogy már legalább hallott róla. Azok a kollégák, akik már használtak vagy használják jelenleg is az interaktív táblákat, reméljük, hogy egyetértenek velünk, hogy megfelelő tervezéssel, felkészüléssel és használattal ez egy nagyon hatékony oktatási eszköz. A tábla segítségével sokkal könnyebb felhívni és fenntartani a diákok figyelmét, sokkal érdekesebben, látványosabban lehet a tananyagot bemutatni és hatékonyabbá tenni a magyarázatát. Az interaktív tábla használható elméleti előadásokon és gyakorlati tanórákon is és a bemutatott tartalom nehézsége szinte minden korosztályhoz alakítható és alkalmazható. Az okos tábla használatával a tanórák szórakoztatóbbak lehetnek, a diákok és pedagógusok egyaránt motiváltabbá, az órák pedig érdekesebbé válhatnak [2][3].

Az általános iskolai tanítóképzésben is szerepet kapott az okostáblák használata mind a magyar, mind pedig a szlovák felsőoktatásban, sőt az ezekre való alkalmazások készítése is a képzés része a Trnavai Egyetemen.

3.1 Alkalmazások készítése

A Nagyszombati Egyetem Pedagógiai Kar tanítóképző szakon az interaktív tananyag készítését a Hot Potatoes szoftver segítségével oktatjuk. Ennek elsősorban az az oka, hogy ez egy szabadon elérhető és ingyen letölthető szoftver (<http://web.uvic.ca/hrd/hotpot/>), amely akkor is használható, ha nincs összekötésben a számítógép a táblával. Ez megadja a lehetőséget arra, hogy a diákok otthon is létre tudnak hozni interaktív tananyagot és felkészülni a tanteremi órákra. A szoftvernek ezt a tulajdonságát használhatják ki később a gyakorlatban, illetve a ma már gyakorló pedagógusok is, mert a szükséges anyagokat a táblától függetlenül tudják előkészíteni.

Másodsorban a szoftver használata olyan egyszerű, hogy a diákok nagyon gyorsan elsajátítják a kezelését. Saját feladatokat készítenek, miközben nemcsak a szoftver kezelését tanulják, hanem ismétlik a már megtanult tananyagot, analizálják tudásukat és így tökéletesítik tanulási képességeiket.

A Hot Potatoes öt részből áll, melyek különböző típusú feladatok elkészítésére szolgálnak. Ezek lehetnek különállóak vagy tömbösített egymással összefüggő feladatsorok. Ezek elkészítésére a The Masher program rész szolgál, amely a különálló részekből létrehoz egy .html formátumú web oldalt.

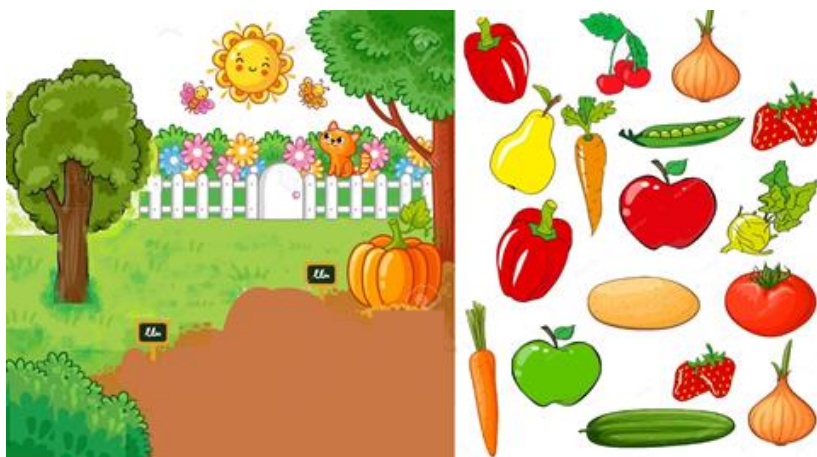
Ennek segítségével a feladatsorok elhelyezhetők egy web oldalra, ahol elérhetőek a diákok számára és interaktív gyakorlatokként is használhatók.

A feladatoknál be lehet állítani a tesztelésre szánt időt, a betűtípust, a megjelenő színeket, képeket, hangokat. A feltett kérdésekben, válaszokban, visszacsatolásokban és az értékelésben is animációt és videót is lehet használni. A program számolja a helyes válaszokat és százalékban adja meg az eredményt. A diák a feladat megoldása közben segítséget is igénybe vehet, de ezt a program az értékelésnél figyelembe veszi és csökkenti a százalékokat.

Karunkon minden leendő pedagógusnak el kell végeznie a tantárgyat, amelyben megtanulja a program és az interaktív tábla kezelését és az interaktív tananyag helyes készítésének “törvényeit”, fortélyait. Természetesen saját szakjuknak megfelelően interaktív feladatokat is készítenek, melyekből néhányat bemutatunk.

3.2 Interaktív feladatok

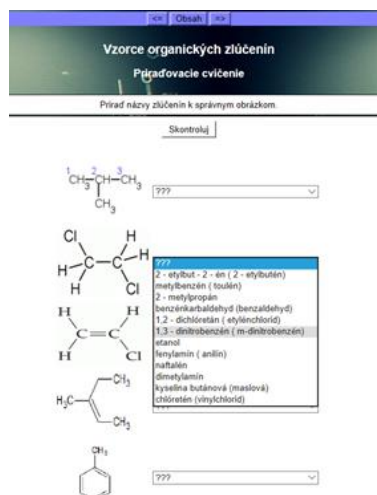
Az óvopedagógus hallgatóknak figyelembe kell venni azt a tényt is a feladatok készítésekor, hogy a kicsik még nem tudnak írni és olvasni. Ilyen feladatokban céltudatosan kell használniuk a képeket, animációkat, hangokat. Lásd 1. ábra.

1. ábra: Okostáblára készített feladat – kicsik számára

2. ábra: Irodalom

3. ábra: Kémia

A szlovák irodalom tantárgyra készült feladatban a diáknak a megadott címekből ki kell választani a szlovák írók fényképei mellé a hozzájuk tartozó irodalmi művet. Lásd 2. ábra.

A kémia órára ugyanolyan struktúrájú feladatban a megadott képletekhez kell megtalálni a helyes választ. Lásd 3. ábra.

4. ábra: Matematika

Egy példa matematikai feladatra, amely a logaritmusok tesztelésére, ismétlésére használható. Az üres négyzetekbe kell beírni a helyes választ. Lásd 4. ábra.

A néhány példa is jól mutatja, hogy a diákok megtanulják a program kezelését és ötletes feladatokat készítenek.

4 Okostelefon

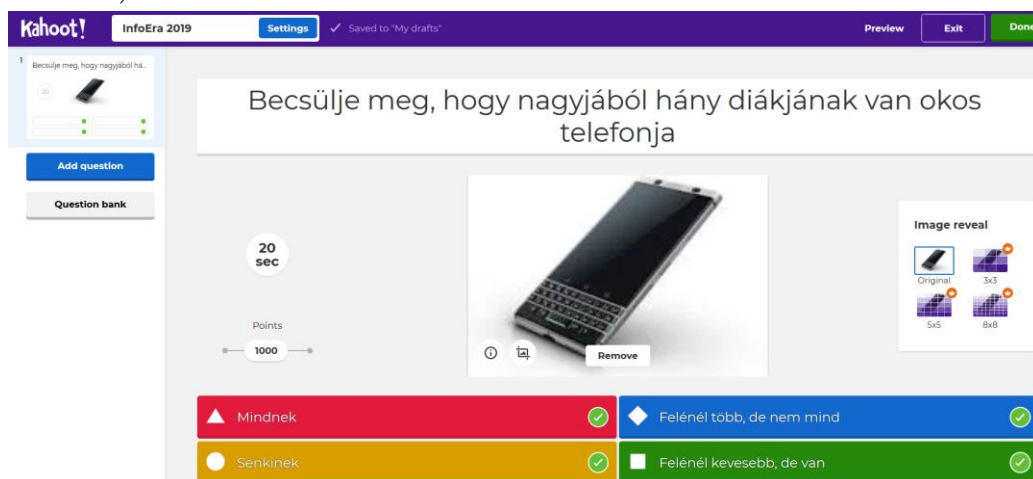
4.1 Mobil oktatóprogramok

Mint már a bevezetőben is írtuk, mára az emberek elsöprő többsége rendelkezik okostelefonnal – különösen igaz ez a fiatalabb korosztályra. Legtöbben szinte mindent ezen keresztül intéznek, kapcsolatot tartanak ismerőseikkel, információt keresnek, játszanak vagy éppen zenét hallgatnak, filmet néznek. Szinte természetszerűleg merül fel a kérdés, hogyan is lehetne ezeket az eszközöket is az oktatás szolgálatába bevonni? Nagyszerű alkalmazások állnak rendelkezésre például a nyelvtanulásnál, ilyen a *Duolingo*, amit kicsiktől az idősebbekig mindenki élvezettel használhat. Gyakorolhatjuk a szorzattá alakítást a Factor Monsters-sel, mobil eszközön is GeoGebrá-zhatunk vagy akár felépíthetünk saját világokat a MineCraft-tal. Bármelyiket is tesszük – *kibővítjük* vagy akár át is *alakítjuk* vele a tanulási módszereinket! A Duolingo, a GeoGebra esetében a szótanulást és a szerkesztést egyszerűsítjük le – a MineCraft viszont már egy teljesen *új* lehetőséget jelent, azzal hogy felépíthetjük, modellezhetjük az általunk kitalált dolgokat!

4.2 Szavazórendszerek

A szavazórendszerek megjelenése az iskolában gyökeresen változtatta meg a tanórak menetét. Az addig főleg frontálisan vezetett óra helyett lehetővé vált a gyerekek hatékonyabb bevonása, az egész osztály aktivizálása – a technika ebben az esetben jelentősen *átalakíthatja* az óraszervezést. Igen előnyös tulajdonság lehet, ha egy alkalmazás eszközt ad a csoport munka szervezéséhez is. A munkaerőpiac ma egyik talán legfontosabb elvárása, hogy olyan embereket kíván a legtöbb terület, akik képesek közösen dolgozni.

A *Kahoot* (<https://kahoot.com/>) egyike a legelterjedtebb ilyen jellegű, oktatásra kifejlesztett alkalmazásnak, amely bevonja és aktivizálja a gyermekeket. [4] [5] [6] Mind online, mind pedig letölthető formában elérhető. Az ingyenes változata is jól használható - létrehozhatunk kvízeket vagy felhasználhatjuk a már a rendszerben levő kész kérdéseket. (Aki kvízt szeretne létrehozni, annak regisztrálnia kell a <https://kahoot.com/> oldalon) A kérdésekhez időlimit beállítható, képek, zenék, sőt videók is beszúrhatók. Lásd 5. ábra. A gyerekek a rendszer által generált 6 számjegyből álló PIN kód begépelésével csatlakozhatnak. A személyesebb hangvételhez megadhatják a becenevüket vagy a tanár kérhet a rendszertől generált neveket a bejelentkezőkhöz. (Fegyelmetlenebb diákoknál gondot jelenthet az anonimitás)

5. ábra: Kahoot – kérdés készítése

A tanár kivetíti a kérdést, majd a válaszlehetőségeket is. A diákok eszközein már csak a válaszokhoz rendelt jelek jelennek meg, a kérdés és a válaszlehetőségek nem. Lásd 6. ábra.

6. ábra: Kahoot kérdés a diák eszközén és a tanári oldalon ennek kiértékelése

Amikor a tanár elindítja a kvízt, választhat, hogy *Challenge*-t (kihívás), vagy *Host Live-ot* (élő játék) szeretnének játszani. A kihívásnál megadhatjuk, hogy mennyi ideig legyen elérhető a játék és meghívhatunk tagokat e-mail-en keresztül vagy link segítségével. Legfőbb előnye, hogy az otthoni munkát is a megszokott felületre teszi át, változatos multimédiás tartalmakkal bővítve – ezzel nemcsak az órai munkát változtatjuk meg, hanem jelentősen *bővíthetjük* a házi feladatok repertoárját is. Amennyiben a *Host Live*-ot választjuk, akkor azon belül *Classic* (klasszikus), vagyis, hogy mindenki egyedül játszik, vagy *Team mode* (csapatjáték) érhető el. A *Team mode*-ban a csapattagoknak 5 másodpercük van megbeszélni a helyes választ.

A kvíz befejezésekor lehetősége van a tanárnak visszajelzést kérni arról, hogy tetszett-e a játék, akarják-e folytatni. Ezenkívül az alkalmazás pontozza a válaszokat és győztest is hirdet – több helyes válasz esetében a gyorsaság is számít. Az eredményeket xls fájlban letölthetjük, vagy a szerveren tárolhatjuk. Lásd 1. táblázat.

1. táblázat: Kahoot kvíz eredménye

InfoEra 2019	
Played on	9 Nov 2019
Hosted by	teacher
Played with	1 player
Played	1 of 1
Overall Performance	
Total correct answers (%)	100,00%
Total incorrect answers (%)	0,00%
Average score (points)	633,00 points

Feedback					
Number of responses	1				
How fun was it? (out of 5)	0,00 out of 5				
Did you learn something?	0,00% Yes	0,00% No			
Do you recommend it?	0,00% Yes	0,00% No			
How do you feel?	 100,00% Positive	 0,00% Neutral	 0,00% Negative		
Switch tabs/pages to view other result breakdown					

Kisebbségi korosztályok esetében fontos szempont lehet az alkalmazás kiválasztásánál, hogy az anyanyelvén tudja-e elérni. Szerencsére a *Kahoot*-ot át lehet állítani magyar nyelvűvé, bár az eredmény nem tökéletes – pár szó így is angolul marad, mint például a *True* és a *False* felirat. Ennél nagyobb probléma, hogy az ingyenes változat egyetemi oktatásban nagy létszámú előadásokon biztosan nem használható – maximum 50 diák csatlakozhat egy kvízhez.

4.3 Algoritmizálás

2006-ban Jennet Wing robbantotta be a köztudatba a számítógépes gondolkodás fogalmát, az általános műveltség szintjére emelve azt. [7] Ráértett arra, hogy mai világunkban mindenkinek szüksége van informatikai ismeretekre, számítógépes gondolkodásra. Az új Nemzeti Alaptanterv Tervezete (<https://www.oktatas2030.hu/>) már fókuszba helyezi a digitális eszközök használatán kívül a robotikát, amellyel az algoritmizálást, programozást kívánják megalapozni. Az algoritmikus gondolkodásra tanítást már alsóban el lehet kezdeni. [8] Ezt a célt maguk elé tűzve, az iskolákban egyre több helyen kísérleteznek a számítógép nélküli számítógépes gondolkodás feladatainak felhasználásával (<http://csunplugged.org>), indítanak robot szakköröket [9] vagy programozó szakköröket (Logo, Scratch).

Ezen lehetőségek, a választható módszerek körét *bővíti* egy új kezdeményezés. 2018-ban megjelent a *Scottie Go!* (<http://www.ebt.lt/lt/produktai/scottie-go>) társasjáték, amely a blokkprogramozás rejtelmeibe vezeti be a tanulókat. Amiben ez a programozást bevezető játék különleges és innovatív, az az, hogy egyszerre az *összes érzékszerveire* hat. Fontos, hogy lássák, hallják és személyesen is tapasztalják a felmerült problémát. Ráadásul azonnali visszacsatolást kapnak a játéktól, így folyamatosan tudnak haladni.

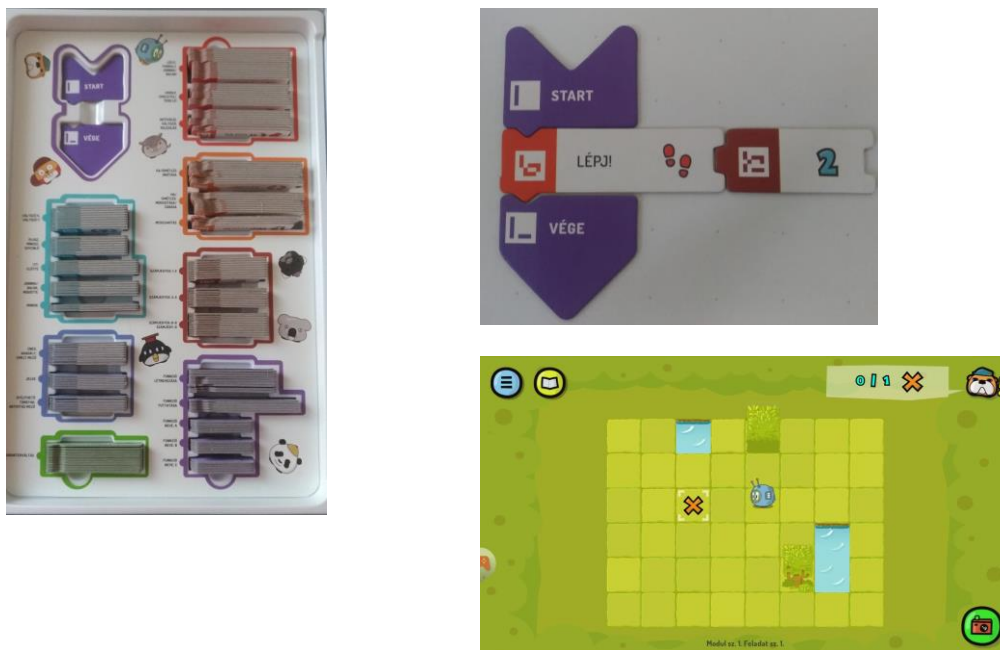
Scottie a világok között utazik, azonban egy váratlan pillanatban meghibásodik az űrhajója, és a Földön száll le, hogy beszerezhesse az összes alkatrészt – a gyerekeknek ebben kell őt segíteniük! A társasjáték rendelkezik kézzelfogható és virtuális elemekkel is. Az előbbi a játék puzzle (kódrészletek) darabjai, míg az utóbbi egy alkalmazás (*Scottie Go! Edu*) tableten vagy okostelefonon futtatható. A lényeg, hogy a „kirakott” algoritmust lefényképezve az alkalmazás végre tudja hajtani és így azonnali visszacsatolást tud adni a gyerekeknek.

A társasjátékban a logikusan összekapcsolódó darabjai ugyanazzal a színnel vannak jelölve, mint pl.: mozgás = narancssárga. A dobozban (7. ábra) nyolc részre vannak bontva a puzzle darabok, így jól lehet tájékozódni benne. A játék 10 szintből, (amelyek a földrészek meglátogatása pl.: Európa1,

Európa2) és azok 8-10 pályából állnak. Minden szint sikeres elvégzése után kapunk egy alkatrészt, így *Scottie* meg tudja javítani a meghibásodott űrhajóját.

A feladatot az alkalmazás adja, a tanulónak viszont „kézzel” kell a kódot megírni, vagyis kiraknia. (Akárcsak a robotoknál, itt is a fizikailag létező darabokat kell megfogni, mozgatni.) A kód nagyon egyszerűen írható, hiszen a kirakóhoz hasonlóan csak a megfelelő helyre lehet illeszteni őket (7. ábra) – akárcsak a blokk alapú nyelvek bármelyikénél például a Scratchnél. Amikor ezzel a tanuló készen van, az applikáció segítségével beolvassa azt, majd *Scottie* teljesíti a feladatot, amit a képernyőn követhet (7. ábra) – így azonnali visszacsatolást kap a megoldásról. (Ne felejtjük el, hogy a személyes tanári dicséret milyen sokat jelent a gyerekeknek!)

A kártyákon különböző egyszerűsített QR kódok találhatóak, így szinte kivétel nélkül, mindig *helyesen* dolgozik. A kódsorainkat kétféleképpen tudjuk beolvasni: fényképezéssel és kamerázással. Ezeket a beolvasáskor ki tudjuk választani az ikonoknál. A fényképezés rövidebb programsorok esetében ajánlható. Ilyenkor a fényképen kis pipák jelennek meg, így ellenőrizhetjük, hogy helyesen történt-e a beolvasás. A felvétel készítést akkor érdemes használni, ha már hosszabb sorokat írtunk. Ekkor a képernyőn megjelennek a kártyák másai és le tudjuk ellenőrizni, hogy helyesen dolgozott-e.

7. ábra: *Scottie Go* doboza (balra). Egy egyszerű parancs (jobbra fent). Az alkalmazás képe (jobbra lent).

Egy *Scottie*-s óra folyamán a tanulók együttműködő és kommunikációs képessége is fejlődik, hiszen csoportokban célszerű alkalmazni. A csapatokba érdemes különböző alkalmazói szinten lévő tanulókat válogatni, hogy aktívan tudjanak egymásnak segíteni és egymásnak is magyarázni. Ennek

köszönhetően ők maguk is fejlődnek, nem csak a társuk. Természetesen a problémamegoldó és kreatív képesség is fejlődik a játék során, hiszen, ha valamit nem sikerül elsőre maximális csillagszámmal teljesíteni, akkor egy újabb programot kell írniuk, amely hatékonyabb, de a végeredmény ugyanaz.

A tanulók nagyon könnyen ráéreznek a Scratch programozásra a játék segítségével, hiszen apró lépésekben magyarázza az egyre nehezező feladatokat. [10]

4.4 Programozás

Az eddigiekben láttuk, hogy milyen sok új lehetőséget adott az oktatás számára a számítógépek, az okostáblák és most a mobil telefonok elterjedése. Egyetlen dologról nem beszéltünk még, arról, hogy programozhatunk is velük! 2013-ban Barack Obama mondta: „*Don't Just Play on Your Phone, Program It*”:

<https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2013/12/09/don-t-just-play-your-phone-program-it>

Már akkor is úgy látták, hogy mindenki rendelkezik egy „mini” számítógéppel, a telefonjával és létkérdés a programozás alapjainak megtanulása – erre pedig ez az egyik legjobb út! Valljuk be a telefon ilyen jellegű használata teljesen újszerű lehetőségeket teremt az oktatásban.

A Microsoft *TouchDevelop* app segítségével mobil készüléken lehetett alkalmazásokat fejleszteni. [11] Nemcsak ebben volt egyedí, hanem abban is, hogy egyszerre három különböző szinten lévő programozót tudott kiszolgálni. A legkisebbek, a kezdők blokk alapú vezérlőkkel dolgozhattak, a következő szinten váltani lehetett a grafikus és a mögöttes kód között, hogy könnyebb legyen az átállás és a leggyakorlottabbak már közvetlenül egy script nyelvet használhattak. Az alkalmazás elérhető volt Windows, Android és iPhone készülékeken.

2019-ben ennek az eszköznek a fejlesztése leállt, helyette a *CodeMaker Arcade* áll csatasorba, ahol a fókusz már azon lesz, hogy ugyanazt a kódot különböző eszközökre lehet letölteni például Arduino-ra, Microbit-re vagy Raspberry-re. Itt is a *TouchDevelop*-ból ismerős editorral találkozunk. Jelenleg még csak béta verzióban létezik, de kíváncsian várjuk a végleges megoldást.

5 Összegzés

Mint ahogy azt a saját bőrünkön is érezzük, az informatika napról napra viharos gyorsasággal fejlődik. Újabb technológiák, eszközök, alkalmazások jelennek meg. Mára a mennyiségi változás minőségi változásba kezd átfordulni az oktatás területén. Nemcsak a régi módszerek használatát frissíthetjük fel IT eszközökkel, hanem gyökeresen új tanítási módszereket is láthatunk, amelyek elképzelhetetlenek lettek volna akár húsz évvel ezelőtt is. Elmondhatjuk, hogy a szemünk előtt formálódik a modern, XXI. századi iskola, amely már informatikai alapokon nyugszik!

6 Köszönetnyilvánítás

A tanulmány megjelenését a KEGA 015TTU-4/2018: „Interaktivita v elektronických didaktických aplikáciách.” (Interaktivitás az elektronikus didaktikai alkalmazásokban) című projekt támogatta.

Irodalom

1. Erdősne Németh Ágnes: *A LOGO-tól az Informatikai Olimpiáig – Informatikai tehetség gondozás a középiskolában* (PhD dolgozat)
2. Pšenáková Ildikó, Heizlerné Bakonyi Viktória, Illés Zoltán: *Interaktivitás az informatika tanórákon*. InfoDidact 2018, 2018. nov. 22-24. Zamárdi, ISBN 978-615-80608-2-0

3. Pšenáková, I.: *A digitális tananyag*. In: Képesség-fejlesztés digitális tananyaggal. Debrecen: Kocka Kör, 2010. ISBN 978-963-87488-9-8, p. 9-54.
4. Papia Bawa: *Using Kahoot to Inspire*. In: Journal of Educational Technology Systems 47(2):004723951880417, October 2018, DOI: 10.1177/0047239518804173
5. Manjet Kaur Mehar Singh, Malini Ganapathy, Debbita Than: *Kahoot!: Enhancing Creativity in Classroom Learning*. In book: Creativity in Education, Publisher: USM Press, 2018, ISBN: 978-967-461-400-3
6. *Why Kahoot is one of my favourite classroom tools*, elérhető: <http://tomorrowlearners.com/why-kahoot-is-one-of-my-favourite-classroom-tools/>, utoljára megtekintve: 2019.11.09.
7. J.M. Wing, "Computational Thinking," Communications of the Association for Computing Machinery Viewpoint, March 2006, pp. 33-35.
8. Dr. Lénárd András: *Az algoritmikus gondolkodás fejlesztésének fázisai az alsó tagozaton módszertani megközelítésben*. InfoDidact2018, 2018. nov. 22-24. Zamárdi, ISBN 978-615-80608-2-0
9. Fári János: *Robot csámborgás*. konferencia előadás, InfoÉra 2016 nov. 24-26.
10. Maja Videnovik, Vladimir Trajkovik: *USING SCOTTIE GO! AS GAME BASED LEARNING TOOL FOR COMPUTATIONAL THINKING COURSE*. elérhető: <https://library.iated.org/view/VIDENOVIK2018USI>, utoljára megtekintve 2019.11.09.
11. Viktória, Heizlerné Bakonyi: *Touchdevelop as the Tool for Novice Programmers*. AASCIT JOURNAL OF EDUCATION 3: 6 pp. 54-60., 7 p. (2017)